

Statens Landbruksforvaltning
Postboks 8140 Dep
0033 Oslo

Deres ref

Vår ref
200800394-/GDH

Dato
19.12.2008

Fastsettelse av endringer i forskrift 7. januar 2003 nr. 14 om kvoteordningen for melk

1. INNLEDING

Landbruks- og matdepartementet har i dag vedtatt endringer i forskrift 7. januar 2003 nr. 14 om kvoteordningen for melk, jf. vedlagt forskrift om endring av forskrift om kvoteordningen for melk. Endringene trer i kraft 1. januar 2009.

I forbindelse med fastsettelsen av endringsforskriften vil departementet i det videre kort redegjøre for de innspill som ble mottatt i forbindelse med høringen av utkastet til endringer i forskrift og departementets vurdering av disse.

Departementet har kunngjort forskriften i Norsk Lovtidend. Det bes om at Statens Landbruksforvaltning informerer berørte aktører om den nye forskriften på en hensiktsmessig måte.

2. BAKGRUNN

I jordbruksforhandlingene i 2008 ble avtalepartene enige om å innføre mulighet for kvoteleie for enkeltbruk opp til kvotetakene. Videre ble det oppnådd enighet om at melkeproduksjon som foregår gjennom samarbeid i sommersesongen, også må oppfylle vilkårene for å motta beitetilskudd. Avtalepartene ble også enige om at omsetningsregionen for kjøp og salg av melkekvoter som i dag består av fylkene Akershus, Oslo, Vestfold og Østfold splittes i tre regioner, hvor Akershus og Oslo utgjør én region og Vestfold og Østfold hver sin region.

Departementet har fulgt opp vedtakene fra jordbruksoppgjøret i høringsnotat av 10. oktober 2008 – ”*Forslag til endringer i forskrift om kvoteordningen for melk – kvoteleie mv.*”

Utover de endringene som følger av jordbruksoppgjøret, så departementet behov for noen andre endringer og justeringer av forskriften, blant annet knyttet til bestemmelser for beregning av felles kvote for ektefeller/samboere, og til en presisering av klagenemndas mandat. Dette er også fulgt opp i høringsnotatet.

3. INNSPILL TIL HØRING AV FORSKRIFTSENDRINGENE

Høringsnotatet ble sendt til i alt fem høringsinstanser. Fristen for å avgi høringsuttalelser ble satt til 24. november 2008. Departementet har mottatt høringsuttalelser fra til sammen 12 instanser, hvorav tre av disse er høringsinstanser. En av instansene hadde ingen merknader til det fremsatte forslag. I tillegg har departementet mottatt to høringsuttalelser fra privatpersoner.

Det generelle inntrykket fra høringen er at forslagene i det vesentlige er godt mottatt av instansene. Instansene har generelt sett stilt seg positive til innføringen av kvoteleie. Hoveddelen av innspillene om regelverket til kvoteleie knytter seg imidlertid til forhold som ikke er på høring. Det var få merknader på andre områder enn kvoteleie.

3.1 Om innspill knyttet til at samdriftsmedlemmer bør kunne inngå i leieordningen

Jæren Produsentforening, Senterpartilaga i Steinkjer, Samdriftenes kontaktorgan, Tine BA og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag stiller spørsmål om hvorfor deltagere i samdrifter ikke skal få inngå i leieordningen og mener at samdriftsmedlemmer bør få leie kvote. *Norges Bondelag* mener at medlemmer av samdrifter skal kunne få inngå i leieordningen med samme kvotetak som for enkeltforetak, og vil komme tilbake til dette ved jordbruksforhandlingene 2009.

I sluttprotokollen fra jordbruksoppgjøret 2008 (heretter kalt sluttprotokollen 2008) fremgår det at avtalepartene ble enige om å innføre ordningen med kvoteleie for *enkeltbruk*, opp til kvotetakene, dvs. 400 000 liter for kumelk og 200 000 liter for geitmelk. Hvilken foretaksform leieordningen skal favne har derfor ikke vært på høring i denne omgang. Departementet påpeker at kvoteleie skal fungere som et alternativ for enkeltbruk til å inngå i samdrift. Ønsker flere melkeprodusenter å levere en samlet produksjon på inntil 750 000 liter, må de inngå i samdrift, og faller inn under det regelverket som gjelder for samdrifter. Ønsker de i stedet å levere en samlet produksjon på inntil 400 000 liter melk, kan de inngå i et leieforhold, og da under reglene for kvoteleie. Innenfor et kvotetak på 400 000 kuliter melk, er det således ingen formelle hindringer for å oppløse samdriften og inngå et leieforhold, dersom partene finner dette mer hensiktsmessig.

Siden valg av foretaksform innenfor leieordningen som tidligere nevnt, ikke er på høring, finner departementet ikke grunn til å vurdere problemstillingen nærmere i dette brevet.

3.2 Om innspill knyttet til leieperioden

Konkurransetilsynet og Fornyings- og administrasjonsdepartementet mener at minimumsperioden for kvoteleieavtalen burde reduseres. I sluttprotokollen 2008 heter det at minimumsperiode for avtale om kvoteleie skal settes til *fem år*. Minimumsperiodens lengde har derfor ikke vært på høring, og vil ikke bli videre vurdert av departementet.

Norges Bondelag mener at det bør presiseres at leieavtalen kun kan heves ved ekstraordinære og uforutsette forhold som for eksempel dødsfall, naturkatastrofer og lignende, og at slikt opphør skal godkjennes av Statens landbruksforvaltning. *Tine BA* påpeker at det bør være mulig gå ut av en avtale hvis en av partene i avtalen ønsker å inngå i samdrift eller å selge kvoten.

Selv om avtalene skal inngås for minimum 5 år, presiserer departementet at det må være opp til partene selv å avtalefeste nærmere bestemmelser om for eksempel oppsigelse og heving av leieforholdet i avtaleperioden, jf. høringsnotatet kapittel 3.2.5. Avtalefrihet er et grunnleggende prinsipp i norsk rett. Det gis derfor adgang til klausuler om oppsigelse og heving i kvoteleieavtalen mellom utleier og leietaker, på samme måte som ved et hvert annet leieavtaleforhold (tomtefeste-, jordleie- og husleieavtaler). Departementet fastholder etter dette at oppsigelsesadgang og mulighet for heving skal være et privatrettslig forhold i avtalen mellom de to partene i leieforholdet.

3.3 Om innspill knyttet til at forpaktere bør kunne leie/leie ut

Konkurransetilsynet og Fornyings- og administrasjonsdepartementet mener at det bør åpnes for at også forpaktere av eiendommer skal kunne inngå i leieforhold.

I sluttprotokollen 2008 fremgår det at det kun er *eier* av landbrukseiendom som skal kunne stå som utleier/leietaker. Hvilke rettssubjekter leieordningen skal favne har derfor ikke vært på høring. Departementet påpeker likevel at det legges opp til at også forpaktede eiendommer kan inngå i leieforhold, men at det er eier som formelt sett må søke om dette. Departementet vil for øvrig peke på at melkekvoten er knyttet til landbrukseiendommen, og slik er det eier av landbrukseiendommen som eier kvoten.

3.4 Om innspill knyttet til at leieordningen bør omfatte sovende kvote

Fornyings- og administrasjonsdepartementet ber Landbruks- og matdepartementet vurdere en utvidelse av leieordningen til også å omfatte sovende melkekvote.

I sluttprotokollen 2008 fremgår det at det kun er eier av landbrukseiendom med "aktiv" melkekvote som skal kunne leie ut kvote. Dette vil si at produsenter med sovende kvote (der det ikke har vært to års sammenhengende leveranse innenfor kvote fra landbruks-eiendommen i løpet av de siste tre årene) ikke kan inngå i leieordningen. Hvilken melkekvotestatus leieordningen favner har derfor ikke vært på høring. Departementet viser for ordens skyld til at sovende kvote hverken kan inngå i samdrift eller selges, og at dette således ikke er noe nytt. Skulle det åpnes for at også sovende kvote skal kunne inngå i samdrift, selges eller leies ut, ville dette kunnet medføre at næringen kom i en krevende overproduksjonssituasjon. Et slikt grep ville etter departementets oppfatning vært i strid med formålsparagrafen i kvoteforeskriften.

3.5 Om innspill knyttet til at ektefeller/samboere bør kunne inngå i leieordningen

Norges Bondelag vil beholde tidligere § 10 som omhandler vilkår for beregning av felles kvote for ektefeller/samboere, men åpner for at ektefeller/samboere som har fått beregnet felles kvote, kan bli regnet som ett foretak med et kvotetak på 400 000 liter. Videre fremholdes det at denne felles kvoten bør kunne inngå i samdrift eller i leieforhold. *Tine BA* stiller spørsmål om hvorfor ektefeller/samboere med felles kvote, ikke kan inngå i leieordningen.

I sluttprotokollen fra jordbruksoppkjøret 2008 heter det at avtalepartene ble enige om å innføre ordningen med kvoteleie for *enkeltbruk*, opp til kvotetakene, dvs. 400 000 liter for kumelk og 200 000 liter for geitmelk. Felles kvote regnes heller ikke som enkeltbruk og hvilken foretaksform leieordningen skal favne har som sagt ikke vært på høring i denne omgang. Departementet viser for ordens skyld til at det i høringsnotatet kapittel 6.2 fremgår at det særskilte regelverket for ektefeller/samboere ble foreslått opphevet, og at foretak som er innvilget felles kvote foreslås omdefinert til samdrift. Ektefeller/samboere som ikke har fått beregnet felles kvote, kan da på lik linje med alle andre enkeltbruk velge om de vil inngå i samdrift etter samdriftsregelverket, eller i et leieforhold etter kvoteleieregelverket. Ektefeller/samboere som har fått beregnet felleskvote blir å regne som samdrift, og kan derfor ikke inngå i leieforhold. Det er selvfølgelig heller ikke her noe i veien for å oppløse samdriften for så å inngå et leieforhold, hvis ektefellene/samboerne kommer til at dette er mer hensiktsmessig, og de til sammen har en kvotestørrelse på under 400 000 liter melk. Departementet ønsker videre å presisere at forslaget i hovedsak vil innebære økt fleksibilitet for ektefeller/samboere som ønsker å drive sammen med hverandre og andre. I dagens regelverk har ektefeller/samboere med beregnet felles kvote, ikke denne muligheten.

3.6 Om innspill knyttet til å bytte ut *bør* med *skal* om økologisk produksjon

Tine BA og Norsk Bonde- og Småbrukarlag påpeker at det i høringsnotatets kapittel 3.3.7 skal være ment å stå *skal* istedenfor *bør* i setningen ”Departementet mener at det ikke bør være mulig å leie ut slik økologisk kvote til konvensjonell produksjon.”

Det fremkommer av endringsforskriften at økologisk kvote kjøpt fra staten etter § 22, bare kan selges tilbake til staten eller leies ut til økologisk melkeproduksjon. Det er derfor ikke mulig å leie ut økologisk kvote kjøpt av staten etter § 22 til konvensjonell produksjon. Departementet vurderer det slik at innspillene på dette punktet dermed er ivaretatt.

3.7 Om innspill knyttet til at panthaverne i melkeknoten må gi sitt samtykke til leieforholdet

Innovasjon Norge mener at Statens landbruskforvaltning bør kunne kreve at eventuelle panthaverne i melkeknoten skal gi sitt samtykke til utleie av melkekvote.

For å kunne godkjenne salg av kvote, krever Statens landbruksforvaltning at eventuelle panthavere gir sitt samtykke. Dette fordi salg av kvoten endrer pantsettelsesgrunnlaget for eiendommen. Ved utleie av kvote, som ved utleie av jord, endres ikke pantsettelsesgrunnlaget og departementets vurdering er at det derfor ikke er nødvendig med panthavernes samtykke. Departementet ser imidlertid at det kan være et særlig behov for at informasjon om den nye leieordningen også rettes mot banker og andre kredittinstitusjoner som yter lån til jordbruksforetak med melkeproduksjon.

3.8 Om innspill knyttet til at leieavtalen bør pantsettes og tinglyses

Samdriftenes kontaktorgan BA mener det bør settes krav om at leieavtalen tinglyses som heftelse på bruket. *Tine BA* ber Landbruks- og matdepartementet vurdere om det kan være mulig å få pantsatt kvoteleieavtaler som sikkerhet for bankene for å gi finansiering til bruksutbygging.

Departementet kjenner ikke til noen omfattende praksis innenfor norsk landbruk der leieavtaler generelt pantsettes og der slike avtaler deretter tinglyses som en heftelse på eiendommen. Det legges imidlertid til grunn at dette i sin helhet er et privatrettslig forhold, og at det dermed må være opp til låntager og -giver om denne typen pantsettelse er hensiktsmessig.

3.9 Om innspill knyttet til å stryke kapittel 7 om klagenemndas mandat

Norsk Bonde- og Småbrukarlag mener at høringsnotatets kapittel 7 om klagenemndas mandat, i sin helhet bør strykes ettersom forslaget innholdsmessig innebærer en indirekte svekking av faglagenes posisjon i klagenemnda.

I kvoteforskriftens § 25, andre ledd, fremgår det at klagenemnda bl.a. skal bestå av én representant fra Norges Bondelag og én representant fra Norsk Bonde- og Småbrukarlag. I høringsnotatet legger departementet fram forslag om å fremheve de to faglagenes ansvar for å *foreslå* hvert sitt medlem av klagenemnda. Departementet legger til grunn at dette burde tydeliggjøres i kvoteforskriften ved at henvisningene til representasjon tas ut av bestemmelsen. Denne oppnevningsordningen har en parallell til Omsetningsrådets oppnevningsprosedyre. Dette innebærer at Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag står fritt til å foreslå nemndsmedlemmer både innenfor og utenfor egen organisasjon.

Som nevnt i høringsnotatet, mener departementet at det er avgjørende at klagenemnda for kvoteordningen fatter sine vedtak innenfor kvoteregulverkets rammer uten å skjele til hva som måtte være tjenlig for den organisasjonen eller institusjonen man er ansatt i eller registrert som medlem av. Slik departementet ser det, innebærer endringene i kvoteforskriftens § 25 i så måte bare en regelfesting av det som departementet legger til grunn har vært førende for nemndas arbeid og vedtak så langt, og som ellers følger av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper om forsvarlig saksbehandling.

Med hilsen

Viil Søyland (e.f.)
avdelingsdirektør

Guro Dæhlen
rådgiver

Vedlegg:
Forskrift om endring av forskrift om kvoteordningen for melk

Kopi til:
Norges Bondelag; Postboks 9354, Grønland, 0135 Oslo
Norsk Bonde- og Småbrukarlag; Øvre Vollgt. 9, 0158 OSLO
Tine BA; Postboks 25, 0051 OSLO
Q-Meieriene; Kavli Norge AS, Postboks 7360, 5020 Bergen